

Na kolesu.

Spisal Ivan Pucelj.

Davčnemu praktikantu Juliju Trnu so stale na čelu velike potne kaplje.

»Prosim, milostljiva, držite se popolnoma navadno, čisto pokoncu! Na cesto se ni treba nič ozirati, saj je dovolj široka! Kolo ravnajte tako, kakor boste čutili ravnotežje! Kadar se vam bo pa zdelo, da je cesta prenavpična, pa nekoliko zavrite! Prosim torej! Pod sedlom bom opiral kolo z desnico, in če bo treba, poprimem.«

In gospa adjunktova je prišla črno krilo, ga privzdignila nad pedal ter ga na sedlu primerno razpolovila, da se je udobno usedla na sedlo novega kolesa. Trn je prišel pod sedlo in porinil kolo v tako počasen tek, da je lahko zraven tekel in dajal potrebno oporo.

Gospa adjunktova se je danes že drugič učila vozariti s kolesom na široki državni cesti za mestom.

In godilo se je ž njo, kakor z vsakim začetnikom. Nekaj časa je šlo lepo naravnost in še dosti pokoncu, toda v kolikor večji tek je prihajalo kolo, toliko slabša je postajala vožnja. In v strahu, da ne bi padla, da bi še kako vzdržala kolo in sebe v ravnotežju ter si podaljšala vožnjo, je pričela gospa adjunktova hitreje kretati vodilno kolo, kar je imelo pa vselej nasproten učinek. Kolo je šlo vedno bolj sik-sak, in navadno se je gospa adjunktova zavalila s kolesom vred po tleh. Od tam jo je moral gospod davčni praktikant Julij Trn pobrati in jo zopet posaditi na kolo ter tako ustvariti docela nov začetek.

Seveda ga je gospa primerno obdelala, zakaj je ni poprej ujel in je kako prestregel z rokami, naročila in zabičila pa mu je, da mora to poslej gotovo storiti.

In Trn je obljubil, in ona je iznova sedla na kolo.

A Trn ni držal obljube.

Gospod Julij Trn, davčni praktikant, je bil ljubezniv tepček, štel je dvajset let, vihal sijajne brčice pod nosom; več pa ne vem. Bil je tudi jako dobro vzgojen in doma iz dobre hiše, kar pa nič ne šteje v življenju ali pa le na slabo stran.

Gospa adjunktova pa je bila lepa, mlada, življenja polna gospa. In tesnosrčnih nazorov ni gojila in mej si ni stavljala.

Kadar je njeno bujno razvito telo omahovalo negotovo na kolesu semintja in se nagibalo, iščoč opore, na ono stran, kjer je Trn podpiral kolo, tedaj se je Trn, če je le mogel, umaknil, zardel še živeje v lica, a v svoje naročje si ni upal za nikako ceno ujeti bujnega mladega telesa.

Tako neizrečeno ga je bilo sram.

In zaradi tega je gospa pogosto padla v cestni prah. Prigodilo pa se je tudi, da so se ji pri padcu pokazale v lepih nogavicah lepe okrogle noge . . .

In ko je Trn to zapazil, mu je šla kri urneje k srcu in v glavo; tako čudno mu je bilo, a sram ga je bilo samega sebe, in vselej je zaklopil oči . . .

Gospa adjunktova je to opazila, in nad vse jo je to zabavalo.

V treh dneh pa je gospa že sama vozila, četrti dan je pa tudi že sama sedla na kolo.

*

Gospod adjunkt Tomšič je bil čuden mož in prav nič tak, kakršne si navadno predstavljamo sodne adjunkte. Kot uradnik je bil sicer vesten in marljiv, a počasen in neuspešen, kar je pa menda tudi povzročalo počasnost napredovanja v službi. Brigal se ni za nobeno stvar na svetu; niti pisemskih znamk ni nabiral. V vsem obnašanju je bila neka zaspanost, utrujenost, nekakšna omrtvelost. Bil je pravi kontrast svoji ženi Dori kakor po letih tako tudi po značaju in temperamentu. Ona mlada, živahna, vesela, razposajena; njeno bujno telo je drhtelo po življenju; on pa resen, zamišljen, malobeseden. In baš onega, česar je želela najbolj, je imela najmanj pri svojem soprogu.

Drugače je imel adjunkt Tomšič svojo ženo še preveč rad. Bil je pravzaprav njen suženj, ud njene volje. Čutil se je srečnega, da je imel tako soprogo, čutil se je dolžnika za uslugo, ki mu jo je storila s tem, da se mu je žrtvovala za ženo. In to dobroto ji je izkušal ob vsaki priliki povrniti . . .

In gospa adjunktova se je znala prikriti. Zato pa je smela vsega želeti, in vse se ji je navadno tudi izpolnilo. Otrok ni imela, zato pa ji je bilo tako dolgčas doma. Vedno si je izmišljevala, kako bi se zabavala in prebila čas.

Za letos je hotela kolo in ga je tudi dobila. Celo učitelja Trna ji je preskrbel soprogo, kakor tudi potem spremljevalca.

Gospa adjunktova in Trn sta se vozila na izprehode, adjunkt pa je delal v pisarni.

Vsak dan so bili izprehodi daljši.

*

Nekega popoldneva pa je prejel gospod adjunkt v uradu veliko pismo s trikrajcarsko znamko. Z nenavadnim zanimanjem ga je odprl in prečital.

Vsebina je nanj grozno vplivala.

A pismo je bilo brez podpisa, vendar ga je še enkrat prečital.

Pojasnjevalo se mu je v njem razmerje njegove žene do praktikanta Trna.

In v gospodu adjunktju se je začela borba. Vsebina je bila mogoča in nemogoča. Vse, česar je bila njegova žena obdolžena, je bilo verjetno, a vendar tudi neverjetno.

Adjunkt je razmišljal in iskal dokazov krivde v njenem obnašanju, a dognati ni mogel ničesar. Vse točke, ki bi govorile za krivdo, so hkratu tudi dokaz nedolžnosti.

Ukrepal je, kaj mu je storiti. Prepričal se je, da mora pred vsem odpraviti Trna, ki je vzrok in vir vse govorice. Napisal mu je pismo, v katerem ga prosi, naj ne hodi več v njegovo hišo in naj v bodoče prezira njegovo ženo.

Bolelo je to mehko dušo gospoda adjunkta, ali ravnati ni mogel drugače.

Potem pa se je odpravil s pismom domov, k soprogi.

Ona se ga je skoro prestrašila; ob takem času ni imel navade prihajati domov, tudi njegov blede obraz je pričal o nenavadnem dušnem stanju.

A nje v takih prilikah ni zapustila prisotnost duha.

Stopila mu je nenavadno prijazno naproti.

On je bil presenečen. Sedel se je na stol in nekaj časa molčal.

»Si res taka?«

Gledal jo je tako otožno in sentimentalno kakor kak zaljubljen petošolec.

Ona je ostala mirna, in prav razposajeno se mu je zasmejala:

»Kakšna?«

»Čitaj!«

Gospod adjunkt Tomšič je izvlekel ono usodepolno pismo iz žepa in ga zalučal prednjo na mizo.

Ona ga je pričela z nenavadno mirnostjo čitati.

Adjunkt ji je zrl v obraz, kakor bi hotel iz vsake najmanjše poteze posneti resnico, a ona je to le predobro vedela, zato pa se je držala tako mirno. Adjunkt je sopel nemirno, prekladal roke in težko čakal konca.

»Ah, anonimno pismo! Da sem to prej vedela, bi niti ne bila čitala, saj so si taka pisma podobna kakor jajce jajcu!«

Položila je pismo na mizo in se mirno ozrla na adjunkta.

Ta se je oddahnil. Prepričan je bil v tem hipu, da je celo pismo ostudna laž, on pa da je storil ženi grozno krivico, ko je le količkaj dvomil o njeni zvestobi.

»Ti seveda verjameš — — —«

Nasmejala se mu je tako ljubko in odkritosrčno, da bi se bil mehki adjunkt skoro zjokal.

»— — — in kaj misliš ukreniti?«

»Sedaj nič več; prepričan sem, da ni res. Vendar sem pa gospodu Trnu sporočil, naj ne zahaja več v našo hišo, da ne bo povoda praznim govoricam —«

Gospe adjunktovi se je lepo čelo nekoliko zmračilo.

»Ti hočeš torej na svoji ženi pustiti sramoto, ti si odredil, kakor da pismu verjameš, ti boš dopustil pismu uspeh. Dobro. Če tebi ni nič za čast svoje žene, meni tudi ne.« —

Gospa adjunktova je moža docela zmedla, in pol ure pozneje je stopal ubogi adjunkt k praktikantu Trnu prosit ga oproščenja...

In gospa adjunktova in gospod Trn še kolesarita skupaj — zdaj pa nalašč, ker so ljudje tako hudobni! . .

Tvoja duša je morje . . .

Tvoja duša je morje brezmejno, Pogasil sem zvezdice, tepec,
in tisoč je biserov v njem; in v temi — sam Bog vedi kdo —
tvoja duša nebo je brezmejno, vse bisere mi je odnesel
in tisoč je zvezdic na njem. in ljubico ž njimi mojó . . .

B. Baebler.

